

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2025/26:20

Torsdagen den 8 januari

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Ulf Kristersson

Återrapport från möte i Europeiska rådet den 18–19 december 2025

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar EU-nämndens sammanträde öppnat.

Vi hälsar alla hjärtligt välkomna till dagens sammanträde, särskilt statsminister Ulf Kristersson och statsrådet Jessica Rosencrantz med medarbetare.

Efter att statsministern har redogjort för mötet kommer jag att ge ordet till partierna i storleksordning för frågor och kommentarer. Dagens sammanträde är öppet och går att följa på riksdagens webb och eventuellt också på SVT Forum, vad det lider.

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! EU:s stats- och regeringschefer träffades strax före jul, torsdagen den 18 december och in på natten den 19 december. Kvällen innan deltog jag på ett toppmöte med ledarna för alla kandidatländer på västra Balkan, utom Serbien som valde att inte delta. Allt detta ägde rum före helgens alla händelser i Venezuela och de olika uttalandena om Grönland, som inte har undgått någon men som alltså inte kommer att vara med i återrapporteringen från EU-toppmötet.

Den stora frågan under mötet var stödet till Ukraina. Förutsättningarna inför mötet var tydliga: ett stort och brådskande ukrainskt behov, ett USA som mycket tydligt signalerade att man inte var beredd att ta ytterligare ansvar för stödet och ett EU som behövde ta ett betydligt större ansvar än tidigare men där ganska många frågetecken fortfarande återstod.

Den svenska positionen var, som ni alla vet, tydlig: att finansiera stödet till Ukraina genom de frysta ryska centralbankstillgångarna i EU. Det var av många skäl den bästa lösningen. Det skulle bli billigare för europeiska skattebetalare och framför allt rättvisare att använda de ryska tillgångarna för Ukraina, och det skulle inte kräva enhällighet i beslutsfattandet i Europeiska rådet. Inför mötet uppfattades detta, som ni minns, ha ett starkt stöd bland EU-länderna. Det var lite oklart exakt hur starkt stödet var, men det var starkt.

Som jag påpekade flera gånger inför mötet hade vi inga illusioner om att det skulle bli en enkel förhandling. Veckorna före mötet skedde mycket intensiva tjänstemannaförhandlingar. Utöver Belgien, som tidigt och tydligt lade fram sina många invändningar mot att använda de frysta ryska

tillgångarna, fanns det flera stora medlemsstater som, när det kom till kritan, också var tveksamma. De var betydligt mer tveksamma – rent av negativa – än vad de hade givit uttryck för så länge Belgien i den offentliga debatten var det land som stod för kritiken. Till dessa stora länder hörde både Italien och Frankrike.

Det fanns dessutom en tredje grupp med tre medlemsstater som helst inte vill göra något alls för att stötta Ukraina, i varje fall ingenting som kostar pengar. Jag återkommer till den gruppen.

Under mötet blev det tydligt att det inte alls var möjligt att nå enighet om att garantera den sortens rättslig och ekonomisk försäkras som Belgien – i huvudsak rimligt – krävde av alla andra. I Belgien finns 90 procent av de frysta tillgångarna. Dessutom fanns det flera medlemsstater som tydligt signalerade att de av olika skäl hellre såg en lösning med gemensam upplåning. Det var ett alternativ som kommissionen visserligen formellt hade lagt fram men som den konstaterat inte var möjligt eftersom det skulle kräva enhällighet. Kommissionen visste, eller trodde sig veta, att det inte fanns enhällighet i rådet för en sådan lösning.

Sent på natten, vid halv tre-tiden, föll alternativet att använda de frysta ryska tillgångarna definitivt. Det fanns långt ifrån majoritet. I grund och botten var det bara de nordiska länderna, de baltiska länderna, Polen, Tyskland och Nederländerna som fullt ut stod fast vid uppfattningen att de frysta ryska tillgångarna skulle användas.

Alternativet var att inte ha några pengar alls till Ukraina, men det var ett alternativ som ingen, eller i princip ingen, förespråkade. Diskussionen övergick därför till om det trots allt skulle gå att nå enighet om gemensamma europeiska lån för Ukraina. Till slut ställde sig alla utom Ungern, Slovakien och Tjeckien bakom den lösningen. Den blev alltså möjlig därför att de tre länder som egentligen var emot valde att inte använda sig av det veto som hade stoppat även den lösningen. Vår tacksamhet är kanske inte enorm, men av pragmatiska skäl var det väl bra att vi kunde få igenom något beslut om stöd till Ukraina. Ländernas motkrav var att de skulle slippa betala för lånen.

Detta är en uppenbar spricka i muren som jag har varnat för flera gånger, men det allra viktigaste var att säkra pengarna till Ukraina, som annars nu i början av året hade hamnat i en akut ekonomisk kris. Nu har vi alltså under två år säkrat 90 miljarder euro till Ukraina, upplånat på marknaden med EU-budgeten som garanti.

Samtidigt förblir de ryska tillgångarna frysta och kvar i EU. De hålls frysta där till dess att Ryssland har betalat krigsskadestånd. Vi behöver inte längre ompröva frysningen var sjätte månad, utan tillgångarna är nu permanent frysta tills EU enas om motsatsen. Dessutom fortsätter tillgångarna att generera avkastning som finansierar redan existerande stöd till Ukraina.

EU-toppmötet hade också en första diskussion om MFF, alltså nästa europeiska långtidsbudget. Den här gången låg fokus på strukturen och på de övergripande prioriteringarna för budgeten. I det förslag som kommissionen lade fram i somras presenterades en ny, bättre och mer modern struktur som tydligare fokuserar på svenska prioriteringar för EU-samarbetet. Just detta är bra och viktigt, men det finns också flera delar i förslaget som är betydligt sämre från svenskt perspektiv. Framför allt är storleken på budgeten alldeles för omfattande. I ett läge där nationella

budgetar är pressade och vanliga familjer är under hård ekonomisk press finns helt enkelt inte de pengar som kommissionen vill att EU ska få. Vi är därför pådrivande för att få ned budgetens samlade volym. Vi kräver också att den rabatt som vi i Sverige har som nettobidragsgivare till EU ska förnyas.

Vi är samtidigt emot ny gemensam upplåning till annat än Ukrainastöd. Att ta lån för att finansiera gemensamma utgifter är inte förenligt med hållbara statsfinanser. Detsamma gäller nya egna medel. Det finns inga gratis pengar. Detta gäller för enskilda medlemsstater, och det gäller för EU i dess helhet.

Utfallet av mötet blev som väntat att Europeiska rådet noterade det förslag som ligger på bordet och att arbetet nu tas vidare med förhoppningen att vi ska ha en slutlig överenskommelse färdig före årsskiftet 2026/27.

Även Mellanöstern stod på dagordningen. Det är centralt att båda sidor fortsätter fredsanssträngningarna. Där ska EU spela en stöttande roll. Tillsammans med länder i regionen och USA behöver vi både hjälpa och pressa parterna att upprätthålla vapenvilan och ta ytterligare steg mot en hållbar fred.

Vi fortsätter att driva på för att öka det humanitära tillträdet till Gaza. Hamas måste samtidigt avväpnas och kan inte vara en del av ett framtida styre i Gaza. Vi behöver fortsätta att sätta press på extremistiska bosättare på Västbanken, inte minst genom sanktioner.

Angående säkerhet och försvar fanns det en bred samsyn inom EU om vikten av att vi fortsätter det arbete som vi nu har stakat ut. Det handlar om en rent existentiell fråga: att vi snabbt förstärker vår samlade försvarsberedskap. Åtgärderna inom EU ska komplettera det arbete som pågår nationellt och inom ramen för Nato, inte ersätta det.

Även utvidgningen stod på dagordningen. Mötet föregicks av den middag som vi hade om och med västra Balkan. Sverige står fullt ut bakom den meritbaserade processen. Det är centralt att medlemsstater som har gjort sin hemläxa får gå vidare i sitt EU-närmande och att de som inte har gjort det inte kan gå vidare. Ukraina har i stora stycken gjort detta och måste nu tillåtas gå vidare i processen. Det finns ett brett stöd bland EU-länderna, men Ungern fortsätter att helt blockera frågan.

På migrationsområdet är det uppenbart att vi numera har en allt starkare samsyn inom EU. Detta är bra när vi nu kompletterar den stora omställning som vi har gjort nationellt i flera länder för att minska asylinvandringen, också med åtgärder på EU-nivå och i tillämpningen av Europa-konventionen. Utländska medborgare som har begått allvarliga brott måste kunna utvisas från EU:s medlemsstater. Detta kommer regeringen att fortsätta att arbeta för tillsammans med en växande grupp EU-länder.

Konkurrenskraft och geoekonomi stod också på dagordningen, och där låg fokus mycket tydligt på relationerna mellan EU, USA och Kina. Den stora frågan är naturligtvis hur vi ska hantera den globala turbulens som får implikationer på många olika områden. Regeringen värnar här en tydlig balansgång.

För det första behövs öppenhet mot omvärlden med många och nära partnerskap, inte minst inom frihandel. Som EU:s största frihandelsvänner har vi länge jobbat för ett handelsavtal med Mercosurländerna, alltså Argentina, Brasilien, Paraguay och Uruguay, med en marknad på nästan

300 miljoner människor. Efter långa diskussioner på mötet i december verkar det som att vi nu kommer att kunna ta det sista steget, kanske redan under de kommande dagarna. Regeringen in-tecknar inga framgångar i förväg, utan vi fortsätter att arbeta för att avtalet ska bli klart så snart som det över huvud taget är möjligt. Detta är förbluffande kontroversiellt i vissa medlemsstater.

För det andra behövs en medvetenhet om att andra globala aktörer offensivt använder handelspolitik mot EU. Då måste det finnas en beredskap att försvara svenska och andra europeiska företag och konsumenter mot osund global konkurrens.

För det tredje måste ekonomisk styrka och tillväxt vara högt prioriterat. Regeringen fortsätter att driva på för ökad konkurrenskraft både här hemma och genom Bryssel. Vi börjar nu se vissa resultat. Enligt EU:s prognos kommer Sverige redan i år att ha den sjätte högsta tillväxttakten i hela EU, vilket ska jämföras med plats 22, där Sverige låg när vi fick väljarnas mandat att få ordning på landet. Detta är just nu ett av flera tecken på att vi sakta men säkert går mot ljusare tider efter år av lågkonjunktur och inflation. Återhämtningen är dock skör och kan plötsligt skadas av nya internationella orosmoln eller nya plötsliga internationella uttalanden.

I den här tiden måste Sverige alltså göra rätt på hemmaplan och fortsätta att bygga upp militär säkerhet, fortsätta att bygga trygghet mot våld och andra brott och fortsätta att minska asylinvandringen så att vi kan börja klara av integrationen. Vi måste också föra en ekonomisk politik som stöttar den ekonomiska återhämtningen, inte en som hotar den.

Med detta, herr ordförande, avslutar jag återrapporten från mötet.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Då kommer jag att lämna ordet till partierna i storleksordning. Tyvärr har Centerpartiet och Miljöpartiet inte möjlighet att närvara vid dagens sammanträde, och jag kommer därför att ta partierna i sjok om tre i stället för i sjok om fyra som vi brukar göra när alla är på plats.

Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Tack, statsministern, för återrapporten!

Europeiska rådets möte i slutet av december visade tyvärr hur svårt EU numera har att samlas kring avgörande säkerhetspolitiska beslut. Även om 24 av 27 medlemsländer till slut enades om ett fortsatt stöd till Ukraina krävdes det månader av förhandlingar och upprepade toppmöten för att hitta en lösning. Ungern, Slovakien och Tjeckien valde dessutom, som statsministern sa, att ställa sig helt utanför beslutet.

Högerkonservativa och nationalistiska krafter har fått ökat inflytande, och flera medlemsländer ifrågasätter öppet stödet till Ukraina, vilket bidrar till att försvaga EU:s handlingskraft. Denna utdragna och splittrande beslutsprocess skapar osäkerhet kring Ukrainas framtida finansiering och försvarsförmåga och sänder farliga signaler till både Ukraina och omvärlden. Detta spelar Putin i händerna.

Att vi nu saknar en lösning för att använda de frysta ryska tillgångarna och återigen är beroende av gemensamma lån för att stötta Ukraina är i längden ett ganska sårbart sätt att hantera Ukrainas finansiering. Frågan till statsministern måste därför bli: Är vägen helt stängd nu för att försöka hitta en lösning där de frysta ryska tillgångarna kan användas?

I Sverige finns ett brett folkligt och politiskt stöd för Ukraina och för EU-samarbetet. Statsministern måste nu ta varje tillfälle att tillsammans med likasinnade länder arbeta parallellt både inom EU och genom ett fördjupat samarbete med partner utanför unionen, såsom Norge och Storbritannien, för att säkra stödet till Ukraina, vilket är viktigt inte minst för vår egen säkerhet.

Jag vill också passa på att nämna det som har utspelat sig under den senaste veckan, för nu har ju världen gått in i ett ytterligare osäkert läge med en världsordning som skakar i sina grundvalar. Venezuelas president Maduro förtryckte sitt folk, men att gå in och tillfångata honom, som USA nu har gjort, är ett brott mot internationell rätt. Därefter har vi från Trumpadministrationen hört helt oacceptabla uttalanden om Grönland.

Att USA nu kraftigt tänjer på folkrätten och den regelbaserade världsordningen kräver ett gemensamt svar från EU. Vi socialdemokrater menar dessutom att det här nya och ännu allvarligare världsläget kräver ett starkare ledarskap för en regelbaserad världsordning. Därför borde Kristersson här hemma kalla till partiledarsamtal. EU bör som sagt också agera för att hantera osäkerheterna från den amerikanska administrationen, något som vi även tidigare har lyft inför andra EU-toppmöten och nu också behöver få chansen att ställa frågan om.

Hur ser statsministern på att bjuda in till partiledarsamtal här på hemmaplan? Hur kan vi agera för att EU kan ge ett gemensamt svar för att hantera det mycket allvarliga och osäkra världsläget som vi befinner oss i?

Anf. 5 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Tack till statsministern för redogörelsen!

Nu har det gått några veckor sedan det här mötet. Man har kunnat ta del av ganska mycket information i medierna kring det, och jag tänkte inte använda det här mötet som en möjlighet till allmän frågestund kring alla de mycket spännande saker som har hänt i världen sedan mötet hölls.

Jag kan konstatera att Sverigedemokraterna inte har någon annan åsikt än regeringen när det kommer till finansieringen av Ukraina från EU:s sida. Vi hade också stora förhoppningar på att man skulle kunna använda de ryska tillgångarna, och det är såklart också negativt att det här drar på oss och Europa ytterligare räntekostnader. Jag vet inte hur höga dessa räntekostnader är nu när man lägger ihop allting. Det skulle kanske vara intressant att höra. Jag tror också att det kan vara bra för människor att få veta att det här kanske inte innebär så extremt höga årliga kostnader i alla fall, eftersom det är många länder som delar på det.

Jag har också samma fråga som tidigare talare om skrivningarna om de ryska tillgångarna är någonting som mer är där för syns skull eller om man nu ska betrakta det här som dött.

Jag stannar där och tackar så mycket.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Jag lämnar ordet till Moderaterna och mig själv.

Jag ska inte upprepa det som har sagts tidigare. Jag noterar statsministerns ordval: spricka i muren. Jag skulle kanske säga att det kan uppfattas vara lite i underkant givet hur allvarligt det här är.

Mot den bakgrunden är väl också frågan hur varaktig statsministern bedömer att sprickan efter mötet är. Är det en fördjupad och försvårad verklighet som kommer att möta stats- och regeringscheferna även nästa gång de träffas? Kan det här sluta som en isolerad företeelse och kanske inte få de proportioner i förlängningen som hade kunnat vara fallet om det här hade blivit någonting fördjupat? Hur ser förutsättningarna ut för att bygga ihop detta? Det vore intressant att höra statsministerns bedömning efter det möte som var i december.

Vi har också en situation internationellt där EU sätts under väldigt stark press, vilket statsministern beskriver i sin återrapport, där vår konkurrenskraft kommer att vara helt avgörande för våra förutsättningar och våra muskler att kunna tillgodose våra egna nationella och även europeiska intressen framöver.

När de här diskussionerna förs bland stats- och regeringschefer, finns det röster som höjs för att EU ska bli mer offensivt i förhållande till dem som ägnar sig åt offensiv verksamhet gentemot oss? Det vore intressant att få höra. Beroende på vem man frågar behåller EU antingen huvudet kallt och har en metodisk approach som gör att vi långsiktigt kommer ut bättre i andra ändan, eller så borde vi kunna ta i mer med hårda nypor och visa att vi är en kraft att räkna med. Det här är såklart ett vägval som man i förlängningen måste göra. Lyfts den formen av frågor mellan stats- och regeringscheferna? Finns det någon uppfattning om vart vi är på väg?

Det var mina spontana frågor på den här återrapporten. Jag lämnar ordet till statsministern som svarar på de frågor han kan svara på givet att det just rör sig om en återrapport från mötet i december.

Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Ordförande! De flesta konstateranden håller jag bara med om. Det hade varit mycket bättre att använda de frysta ryska tillgångarna. Det var vi eniga om här. Det fanns skäl till att jag inför detta sa att vi inte alls kunde vara säkra på att det skulle bli resultatet. Det fanns skäl till att vi samlades mitt i natten i ett digitalt extramöte för att just förankra det som var möjligt att åstadkomma.

Jag har gång på gång sagt, vilket inte minst mina kollegor i regeringen vet, att jag har varit rädd att Belgien egentligen inte alls var så ensamt om sina mycket uttryckliga och detaljerade invändningar. Sedan kan man verkligen ha synpunkter på varför andra har gömt sig bakom ett land i många månader i stället för att lägga korten på bordet tidigt. Det kan man ha ganska mycket synpunkter på, men det är inte helt ovanligt i våra sammanhang.

Jag vill ändå understryka att jag tycker att Belgien på sitt sätt skötte sina kort. De står för 90 procent av tillgångarna, och varje land som hade stått för det hade nog tyckt att det är riktigt att man fördelar äkta eller möjligen inbillade risker. De hade ganska detaljerade krav på detta som kommissionen i allt väsentligt hade tillmötesgått i det slutliga förslaget – men då ville inte andra länder vara med längre. De kanske inte hade varit med i alla fall, men det var helt uppenbart att förutom Tyskland, Polen, Nederländerna, Norden och Baltikum var andra länder relativt svala eller rent negativa. Det tycker jag är ett memento. Kanske inte ett helt imponerande sätt att lösa problemen klockan halv tre på natten.

Jag delar uppfattningen och besvikelsen: Det hade kunnat vara mycket bättre. Nu är det som det är, och då får man vara pragmatisk. Vi säkrade att Ukraina inte står utan pengar i en akut likviditetskris i ett just nu rätt avgörande skede. Detta uppfattar jag också att det finns total enighet om här. Även de andra länderna som tyckte som vi hade lätt att acceptera en sådan lösning framför ingen lösning över huvud taget.

Det andra som är värt att påpeka, och det är ingen teknikalitet, är att de frysta tillgångarna nu är frysta. Tidigare var vi beroende av enhälliga beslut var sjätte månaden för att behålla dem frysta. Nu är de frysta genom ett förfarande som till exempel Ungern inte alls är helt förtjust över. Nu sitter pengarna där de sitter och kan alltså inte återlämnas förrän EU i en samlad uppgörelse senare enas om att de ska användas eller återlämnas. Det innebär inte att vi kommer undan kostnader för de här lånen, men det betyder ändå att vi har ett betydande inflytande över en stor summa pengar i det som så småningom skulle kunna bli en samlad ekonomisk uppgörelse med och omkring Ukraina. Det tycker jag ändå är viktigt att säga.

Är vägen stängd framåt? Det kan man diskutera. Det finns en formulering om vi fortsätter att titta på möjligheterna. Det är alldeles uppenbart att de akuta sakerna är lösta. Incitamenten att nu hitta ytterligare lösningar med frysta tillgångar för att lösa de första akuta frågorna bedömer jag som uteslutna – vilket inte betyder att de pengar som förblir frysta inte kan komma till viktig användning senare i stället. Jag tycker att man ska ta det ganska bokstavligt i detta.

Allt det här ska också ses lite grann i ljuset av helt andra processer, och det är de begynnande försöken till fredsanssträngningar som görs på olika sätt. Jag var själv med både i Berlin strax före jul och i Paris i förrgår och diskuterade detta tillsammans med USA och ett stort antal europeiska länder. Dessa fredsanssträngningar, om man får tro USA och Ukraina just nu, är löftesrika, även om jag alltid är rätt varsam. De amerikanska säkerhetsgarantierna är av ett helt annat slag nu än tidigare, och det är positivt. Många oklarheter återstår dock; den viktigaste av dem är förstås att vi inte har en aning om Rysslands vilja att förhandla fred över huvud taget. I ljuset av det tror jag också att ett antal europeiska länder paradoxalt nog var mindre intresserade av en akut lösning med ryska tillgångar här och nu.

Att det blir räntekostnader är alldeles uppenbart. Jag har ingen summa just nu. Nu fördelas det här på ett stort antal länder, så jag tror att kostnaden blir hanterbar, framför allt mer hanterbar än om vi hade stått med ett försvarslöst Ukraina i likviditetskris.

Fortsätter vi att driva på? Ja, alldeles uppenbart. Vi driver hela tiden på i alla de här frågorna. Jag uppfattar fortfarande att Norden, Baltikum, Tyskland, Polen och Nederländerna är en kärngrupp även när det gäller att bidra med resurser. Andra bidrar, för att säga det artigt, med politiskt tryck. Det är inte dåligt. En del bidrar mer med politiskt tryck och mindre med resurser. Båda sakerna behövs naturligtvis.

Avslutningsvis gällande de helt andra frågorna, som av naturliga skäl inte var uppe i bemärkelsen att de ännu inte hade inträffat, är det klart att både Venezuela och Grönland var korridor- eller sidodiskussioner. Vi var ganska noga med att hålla på de formella diskussionerna.

Det är klart att det som har hänt den senaste tiden är anmärkningsvärt. I grund och botten finns en ganska bred enighet i Venezuelafrågan. Det är

både fråga om att en president som var illegitim och som ingen kommer att sakna har tagits bort och att detta samtidigt är ett uppenbart brott mot folkrätten – båda dessa saker samtidigt. Olika länder lägger lite olika tonvikt vid den ena eller andra delen. Nästan alla europeiska länder uttrycker dock samma sak och båda dessa saker, och det är att säga som det är: Det är inte förenligt med folkrätten, och man tar betydande risker om man gör på det sättet. Samtidigt är det en person som alldeles uppenbart var till skada både för sitt eget land och för andra länder.

Retoriken mot Danmark och Grönland är helt oacceptabel, vilket vi är många som påpekar. Vi har mycket tät kontakt med Danmark, och jag står i daglig kontakt med min danska kollega. Vi gör nu precis det som Danmark ber oss om. Därför var de nordiska och baltiska regeringscheferna tidigt ute och underströk vår totala uppslutning bakom Danmark, och även de nordiska utrikesministrarna gjorde ett gemensamt uttalande. Därefter gjorde ett antal större europeiska länder tillsammans med Danmark ett uttalande, och vi har nu även ett samlat EU-uttalande – observandum minus Ungern. I övrigt är det ett samlat EU-uttalande.

Min bild är att Danmark upplever ett mycket, mycket starkt stöd för sin hållning. Men det förändrar inte det faktum att de utsätts för ett oacceptabelt tryck i de här frågorna.

Allra sist: Jag vet inte riktigt vad som avses med frågan om partiledarsamtal. Det här är ett möte som inte angår den här kretsen, men jag kan berätta att Utrikesnämnden, som är den plats där de här sakerna diskuteras, träffas med betydande intensitet i de här frågorna. De två senaste mötena ägde rum den 27 november och den 22 december och diskuterade i klartext alla dessa frågor i ett format där man kan uttrycka saker och ting om Sveriges hållning som inte alltid lämpar sig för offentligheten.

Anf. 8 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen och svaren så här långt!

Det är positivt att Sverige nu, även om det tog några dagar, påpekar att det som USA har gjort när man har gått in i Venezuela är ett brott mot folkrätten.

Statsministern nämnde ju att USA leder fredssamtalen i till exempel Ukraina men också i Israel, och därför har jag en fråga kopplat till den amerikanska utrikespolitiken. USA är ju så viktigt för lösningen i Ukraina. Hur påverkas detta av den kris som kan komma runt Grönland, när vännen så att säga blir fiende i olika delar. Har det diskuterats på något sätt?

På mötet som vi hade inför Europeiska rådet framförde Vänsterpartiet vikten av att Israel måste betala ut de palestinska tullavgifterna och skatter som Osloavtalet säger tillhör den palestinska myndigheten. Därför är jag väldigt glad över att det nu finns med i slutsatserna att Israel ska betala ut dessa avgifter.

Sedan Europeiska rådets sammanträde har Israel stoppat ytterligare 37 humanitära organisationer från att verka i Gaza och på Västbanken, även om det är två månaders frist. Det handlar bland annat om Läkare utan gränser. Det här är organisationer som är väldigt viktiga för de humanitära insatserna, då nöden fortfarande är mycket stor.

I ett öppet brev uppmanar 53 internationella organisationer Israels regering att omedelbart stoppa dessa avregistreringsförfaranden och upphäva åtgärder som hindrar humanitärt bistånd. De uppmanar också givarländerna att använda alla tillgängliga möjligheter för att säkerställa att dessa åtgärder avbryts och upphävs.

Jag konstaterar att det i slutsatserna står att rådet uppmanar Israel att inte genomföra lagen om registrering av icke-statliga organisationer, som det uttrycks. Men Israel valde att gå vidare.

Därför är min fråga på området: Vilka åtgärder diskuterade rådet för att kunna påverka Israel? Kommer till exempel fler sanktioner att införas? Kommer avtal, såsom handelsavtalet, att frysas? EU måste använda de åtgärder som är möjliga för att dessa slutsatser inte bara ska bli tomma ord.

En annan brännande fråga är Syrien. I går angrep den syriska armén de fristående kurdiska styrkorna i Aleppo, och man har förklarat militära baser som tillhör de kurdiska styrkorna, SDF, som legitima militära mål. Vi vet att Turkiet ser SDF som ett hot och att Turkiet arbetar aktivt för SDF inte ska integreras i en gemensam syrisk armé.

Jag frågar därför statsministern: Hur påverkar detta kurdernas situation i Mellanöstern? Vad kan Europeiska rådet göra för att bidra till en fredlig och inkluderande övergång i Syrien och när det gäller, så som det uttrycks i slutsatserna, vikten av att skydda rättigheterna för syrier av varje etnisk och religiös bakgrund utan åtskillnad?

Jag vet att när rådet diskuterade Syrien hade detta ännu inte skett, men att skydda rättigheterna för syrier av varje etnisk och religiös bakgrund finns ändå med i slutsatserna.

Så till Ukraina och Ungerns nej till både stöd och medlemskap. Som jag har förstått det har Ukraina ändrat bland annat de lagar som gäller minoriteter, som den ungerska, och som Ungern tidigare har kritiserat. Har Ungern på något sätt motiverat varför man säger nej trots att Ukraina har gått EU och Ungern till mötes?

Anf. 9 MAGNUS BERTSSON (KD):

Ordförande! Jag tackar statsministern för åiterrapporten och svaren på tidigare frågor.

Ja, mycket har hänt sedan mötet. Vi har sett en valfuskande Maduro i Venezuela och vad som har hänt där, och vi har hört uttalanden om Grönland. Men framför allt har vi sett breda, folkliga protester i Iran som faktiskt kan få stor betydelse. Jag hoppas att vi kan återkomma till detta i framtiden, för dessa personer behöver definitivt europeisk support.

Jag tackar för skrivningarna om antisemitism i slutsatserna, inte minst kopplat till det fruktansvärda dådet i Sydney. Men detta påverkar även resten av världen.

Skrivningarna om Mellanöstern i slutsatserna fokuserar en hel del på fredsplanen för Gaza, och det står tydligt om avvapning av Hamas. Nu måste förhoppningen vara att komma vidare. När den sista gisslan lämnats tillbaka och vi kan gå vidare till steg två kan vi kanske få se lite mer europeisk enighet om hur man ska gå vidare. Jag hoppas att denna möjlighet finns, och jag vill gärna höra om statsministern tror detsamma.

Jag har två konkreta frågor. När det gäller utvidgningen stack två saker ut på förmötet. Den ena var att Serbien inte var med. Lämnade Serbien någon förklaring till det? Den andra handlar om att Ungern sa nej till att

gå vidare med Ukraina. Fanns det fler som uttryckte något åt det hållet eftersom det i den bredare diskussionen om finansieringen fanns olika ställningstaganden?

När det gäller Mercosur är jag väldigt glad över att det går åt rätt håll, för det skulle få stor betydelse för europeisk ekonomi. Detta är verkligen också geopolitik eftersom det handlar om en del av världen där det finns många demokratier, och vi demokratier måste hålla ihop när vi ser vad auktoritära regimer gör.

Åter till den stora frågan, Ukraina. Vi kände alla besvikelse över att det inte gick att få enighet om de frusna tillgångarna. I går skulle vi ha fått besök därhemma av en ukrainsk tonåring som bodde hos oss i början av kriget. Han flyttade sedan tillbaka till sin hemstad Charkiv. På grund av snöovädret kunde han inte ta sig hem till oss under sitt tillfälliga besök i Göteborg, men vi kommer att träffa honom senare.

Finns det något positivt statsministern kan skicka med honom när han åker hem till Charkiv? Det är så otroligt viktigt att vi från EU:s sida ger Ukraina hopp och ett långsiktigt och tryggt stöd.

Anf. 10 ELIN NILSSON (L):

Ordförande! Jag tackar statsministern för återrapporten och de svar som hittills givits.

Det är inte helt enkelt att som sista frågeställare komma på något nytt att fråga. Men jag har ett par saker.

Jag delar verkligen den uppgivna känslan över att inte komma vidare med de frysta ryska tillgångarna. Det är dock positivt att de kommer att fortsätta att vara frysta, och vi får hoppas att vi tids nog kan använda dem.

När det gäller stödet till Ukraina tror jag att statsministerns ord var att i princip ingen medlemsstat förespråkar inga pengar alls. Vi ser dock tendenser till sviktande stöd. Ligger det i farans riktning att EU snart står inför att länder säger blankt nej till fortsatt stöd? Givet allt som händer i omvärlden är det allt viktigare att se till att vi inte hamnar där.

Jag är lite osäker på om statsministern nämnde EU:s Safe-instrument i sin muntliga återrappört, men som jag förstår det togs det upp på mötet. Kanada har anslutit, men förhandlingarna med Storbritannien har kollapsat. Givet utvecklingen i omvärlden känns det alltmer angeläget att knyta Storbritannien så nära oss det bara går. Finns det någon möjlighet att återuppta dessa förhandlingar? Hur ser vägen framåt ut? Detta känns onekligen viktigt.

Avslutningsvis: Som en i det mest frihandelsälskande partiet i den mest frihandelsälskande regeringen i EU kan jag bara uttrycka hopp och tillförsikt när det gäller de framsteg som nu sker med Mercosur. Vi får verkligen hoppas att det snart kommer på plats, även om det inte har gått snabbt hittills.

Anf. 11 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Nu breddas diskussionen lite grann från det som var på mötet. Men allt glider ju in i varandra, och jag har respekt för det.

Att USA är med i samtalen om Ukraina tillsammans med Europa och Ukraina är bara bra. Det sa jag också efter Berlinmötet. Det är en stor fördel att vi sitter runt samma bord och hör samma sak, och jag tror att det

påverkar amerikanernas tonläge mot Ukraina. Man kan dock inte säga att USA leder samtalen.

2025/26:20
8 januari

Det är ingen tvekan om att samtalen mellan USA och Ukraina är viktigast för Ukraina vad gäller möjligheten att få till stånd ett samtal också med Ryssland. Vi européer är tveksamma till om detta över huvud taget är möjligt tills motsatsen har bevisats. Amerikanerna är däremot väldigt säkra på att detta är fullt möjligt, och Ukraina väljer att lita på att USA har rätt. Ukraina är av uppenbara skäl väldigt måna om att inte förlora amerikanskt stöd. Det handlar inte längre om ekonomiskt stöd utan om militära resurser som Ukraina behöver.

Detta har vi också skäl att vara måna om även om vi tycker rejält olika i andra saker, och för att svara på en annan fråga är det också ett skäl för oss att separera diskussionerna. Att vi kan diskutera med länder som Kanada, Japan, Nya Zeeland, nästan alla europeiska länder, USA och Ukraina hur en framtida fred skulle kunna gestalta sig är bara en fördel. Men sedan kan vi ha olika uppfattningar om hur trovärdig och sannolik den ryska viljan är och hur starka säkerhetsgarantierna blir. Allt detta tror jag att vi kommer att få se ganska mycket mer av den kommande tiden.

Därför håller vi också isär detta från mycket tydliga ståndpunkter om Grönland, folkrätten och annat. Det är olika frågor, även om jag förstår att alla geopolitiska frågor går in i varandra.

När det gäller Israel och Palestina kommer vi så långt slutsatstexterna rymmer, inte mer, inte mindre. De gamla oenigheterna finns kvar, men det finns en gemensam förhoppning att fredsanssträngningarna ska bära frukt. Det finns också en gemensam oro, även om den artar sig lite olika mellan olika medlemsländer. Det följer ett väl känt mönster.

Diskussionen om Syrien var väldigt allmänt hållen. Det lät ungefär som vi brukar uttrycka det själva, med ett mått av optimism vissa dagar och ett mått av oro andra dagar. Vi är starkt måna om att inte minst religiösa minoriteter i Syrien behandlas väl, och det finns en oro över vart Syrien är på väg på längre sikt.

Låt mig hoppa tillbaka till Ukraina. Ungerns nej är ett rent principiellt nej och påverkas inte nämnvärt av meritbaserade processer, till exempel att Ukraina har uppfyllt ett antal av de krav som också andra EU-länder har ställt. Detta påverkar inte Ungern över huvud taget, skulle jag säga. Det handlar nog också mycket om inrikespolitik. Ungern går mot ett val, och detta kommer in även i den ungerska inrikespolitiken på ett sätt som är väldigt dåligt.

Detta är också dåligt för Moldavien, som nu i praktiken blockeras på grund av att vi inte kommer vidare med Ungern.

Är det ett blankt nej? När det gäller Ukraina finns det en mycket bred enighet, minus Ungern, om att ta nästa steg. Det tror jag är mycket ärligt, men sedan finns det nog olika uppfattningar i länderna hur nära ett slutligt medlemskap ligger. Varje gång vi ser en korruptionsskandal som den vi såg förra månaden går Ukraina ett steg bakåt. Ju mer man gör politiska bedömningar av exempelvis Ukraina, desto mer kommer andra länder att göra politiska bedömningar av andra kandidatländers lämplighet i EU.

Därmed svarar jag också på frågan om varför Serbien uteblev. Serbien var mycket missnöjt med att det alldeles uppenbart inte fanns stöd i EU-kretsen för att ta nästa steg. För Sverige och många andra länder var det en självklar ståndpunkt men inte för alla. Mötena med länderna på västra

Balkan står ganska stilla och stampar för närvarande, ibland på grund av att länderna inte själva gör vad som förväntas av dem, ibland för att länder, som Montenegro, verkligen gör vad som förväntas av dem men ändå inte kommer vidare. Ytterst är det i hög grad politik.

EU:s globala inflytande är en svår fråga. Jag tycker att man ska vara rättvis och säga som det är i båda fallen. EU är sällan en stor global aktör geopolitiskt. Det kan vi tycka är tråkigt. Mindre länder tycker rätt ofta att det är tråkigt, medan större länder sällan tycker att det är tråkigt. Jag ser inga tecken på att ett antal större europeiska länder, till exempel Frankrike, Tyskland och Italien, är beredda att lägga över en större del av sin samlade utrikespolitiska ambition i EU:s händer. På samma sätt skulle de säga att de inte har intrycket att länder som Sverige är beredda att lägga mer av beskattningsrätten i EU:s händer. Båda sakerna är korrekta.

Detta gör att vi, med några undantag, inte har så stort geopolitiskt inflytande i de globala frågorna. Det finns dock två viktiga undantag, och dessa ska inte underskattas.

Det ena är handelspolitiken, som är helt central. Om vi går i land med Mercosur är det ytterligare ett exempel. När andra länder sluter sig mer öppnar vi i stället nya handelsvägar. Det är inget litet geopolitiskt inflytande som vi har på det sättet.

Det andra är förstås att vi trots det som Ungern, Slovakien och Tjeckien nu gör i relation till Ukraina har en väldigt bred enighet om att stödet till Ukraina är av existentiell betydelse. Om vi i Europa inte hade hållit ihop så bra om Ukraina hade vi i dag, fyra år senare, aldrig kunnat försvara Ukraina så bra som vi ändå gör.

När vi ser bristerna på ena sidan ska vi alltså även se styrkorna på andra sidan.

Vilket hopp ska man skicka till en ukrainare? Det finns flera saker, tycker jag. Ni vet att jag väldigt sällan intecknar hopp i förväg, men några saker är faktiskt hoppingivande.

Tydligare amerikanska säkerhetsgarantier tillsammans med en stark ukrainsk försvarsmakt och säkerhetsgarantier även från det som vi kallar coalition of the willing, där Sverige är en av pionjerna, är hoppingivande. Jag skulle säga att resurserna trots allt är på plats och att vi har en ganska gedigen ekonomisk bas för de kommande två åren. Det är hoppingivande.

Att Ukraina självt tror på de fredsanssträngningar som nu görs, med alla deras brister, är också hoppingivande.

Ryssland förlorar alltmer globalt inflytande. Om vi blickar runt om i världen ser vi att alla inte är så imponerade av att Ryssland har Nordkorea som vän. Det är illa nog, kan man säga. Att Rysslands globala inflytande nu dramatiskt minskar är hoppingivande, inte minst för ett land som Ukraina.

Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Det är en ny och farligare tid i Europa, i EU och i världen. Den regelbaserade ordningen ifrågasätts. Sättet på vilket vi fattar beslut inom EU-samarbetet har också ändrats ganska markant jämfört med för några år sedan. Det var ju inte ovanligt att man då var oense i ministerrådet, men när EU:s ledare sedan träffades på det europeiska toppmötet gick alla in i rummet och bestämde sig för att de skulle ta beslut och komma överens. Så ser det tyvärr inte längre ut – senast var tre länder helt utanför.

Statsministern menar att EU inte längre är en geopolitisk aktör. Det görs överträdelser och kringgåenden när det gäller den regelbaserade ordningen – jag tänker både på det Ryssland gör mot Ukraina och på Trumpadministrationens agerande den senaste tiden. Det kommer också allt närmare oss, apropå Danmark och Grönland. Menar inte statsministern att det säkerhetspolitiska läget kräver ett starkare ledarskap och att det kräver partiledarsamtal i Sverige, inte minst när det gäller frågan om Grönland? Jag är faktiskt förvånad över att statsministern inte tycker att detta skulle vara en styrka för Sverige i nuvarande säkerhetspolitiska läge.

Jag vill upprepa att den här frågan absolut är en del av det som var med på dagordningen, och kanske lite vid sidan av i korridorerna, på det senaste EU-toppmötet. Den är absolut på agendan just nu. Detta kommer ju allt närmare Sverige.

Anf. 13 LEONID YURKOVSKIY (SD):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för återrapporten!

Jag tänkte ställa en fråga om den del av mötet som rörde demokratins motståndskraft. Jag har full förståelse för att andra ämnen tog mer tid i anspråk. Detta är dock med rätta ett återkommande ämne, så det kanske ändå finns svar på mina frågor. De här frågorna blir ju inte mindre viktiga för att andra saker händer, utan snarare tvärtom.

Här ser vi ganska långtgående ambitioner vad gäller arbetet mot desinformation och diverse kollektivt förkastade åsikter. Jag undrar hur regeringen och de andra medlemsländerna – om det går att svara på detta – tar yttrande- och informationsfriheten i beaktande när man jobbar med de här frågorna. Även om det finns ganska stor, om inte total, enighet kring målet – att bekämpa desinformation, olagligt innehåll och hat – finns det många avvägningar som behöver göras avseende vilka medel som ska användas.

Som ett exempel som också fanns med på den här dagordningen kan jag nämna den av rådet antagna förklaringen om främjande av judiskt liv och bekämpning av antisemitism. Den innehåller exempelvis uppmaningar om att internetleverantörer ska radera yttranden som kan utgöra så kallade hatbrott samt att stora sociala medier och sökmotorer ska anpassa sina funktioner för att minska tillgången till innehåll som kan utgöra hatbrott.

Som statsministern förstår innebär dessa ambitioner väldigt svåra bedömningar och gränsdragningar. Jag kan tyvärr uppleva att man i de uppföljande diskussionerna och i de texter som har kommit efter exempelvis förordningarna om digitala marknader och digitala tjänster kanske i alltför hög grad har utelämnat frågan hur vi säkerställer allmänhetens yttrandefrihet och rätt att söka information ocensurerat. Med full respekt för känsligheten i de här frågorna vill jag fråga om man har utforskat dessa dimensioner av frågan om demokratins motståndskraft.

Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Att EU inte längre är en stark aktör på andra områden än de områden där man är en stark aktör är inte något plötsligt eller nytt. Utrikespolitiken har ju varit en sådan fråga under lång tid. Det är ingen slump att det är vi och ett antal andra som har tyckt att kvalificerad majoritet oftare borde

gälla i just den sortens ställningstaganden, medan andra länder har varit emot detta. Jag tycker inte att man ska överdriva nyheten i detta.

Däremot kan man säga att kontrasten blir ganska skarp i relation till stöket i världen. EU kan på ganska många områden inte tala med en röst, eftersom EU:s medlemsstater inte vill tala med en röst – det är inte så mycket svårare än så. Detta har förstärkts av att Storbritannien inte längre är med i EU. Storbritannien har alltid en egen röst, ännu mer nu än tidigare.

Storbritannien står, apropå en fråga som jag glömde att svara på tidigare, förvisso utanför EU men är en otroligt drivande kraft när det gäller koalitionen. Jag pratar ofta om EU minus, det vill säga EU minus Ungern, Slovakien och numera – åtminstone i vissa avseenden – även Tjeckien, och EU plus, alltså EU plus Norge och Storbritannien. Storbritannien har varit mycket drivande i många av de processer som handlar om att samla länder mer konkret, också i relation till USA. Den svenska nationella säkerhetsrådgivaren var för några dagar sedan i Kiev och gick tillsammans med ett femtontal kollegor, främst under brittisk ledning och med den brittiska nationella säkerhetsrådgivaren, i detalj igenom ett antal militära dokument och underrättelseläget på marken.

Jag vill understryka att Storbritannien är en mycket viktig aktör. Vi beklagar att man inte längre är med i Safeprogrammet. Sverige stod, som ni alla förstår, vid Storbritanniens sida i de diskussionerna. Vi har ju väldigt täta band med Storbritannien.

Jag går tillbaka till EU:s roll. I ett antal mer ekonomiska frågor, med den inre marknaden som ett slags kronjuvel, har vi i många stora kriser – till exempel i eurokrisen, i covidkrisen och när det gäller Ukraina – varit väldigt framgångsrika och gjort stora saker. Jag tror att många inte alltid tycker att det är uppenbart att EU klarar av detta. Jag brukar säga att EU har en förbluffande krishanteringsförmåga när det händer saker och ting men svårare att enas om långsiktiga frågor där det också finns starka nationella traditioner på området. Det gäller även i fortsättningen.

Därför är det lätt att kräva ledarskap av EU. EU:s institutioner kan dock inte göra mer än vad EU ger dem mandat att göra. Kaja Kallas, som uttrycker sig mycket tydligt och bra i alla Ukrainarelaterade frågor, har inte mandat att gå längre gemensamt för EU:s medlemsstater.

Vi uppskattar en stark kommission som är drivande i många frågor. Diskussionerna om de frysta tillgångarna hade aldrig kommit så långt som de gjort om inte kommissionen hade tagit fram konkreta förslag för att lösa de konflikter som fanns, men man kan inte skapa politisk enighet mellan medlemsstater om staterna inte vill bli eniga om detta.

Man kan gärna efterlysa mer europeiskt politiskt ledarskap, men ytterst är vi 27 medlemsstater som har ett antal väldigt starka egna nationella ståndpunkter. Dessa är vi ibland beredda att tumma på, men ibland är vi inte beredda att göra det.

Detta leder mig fram till följande: EU fattar trots allt beslut. EU fattade inte det beslut som vi helst ville, om de frysta tillgångarna, men man fattade till sist beslutet att se till att Ukraina fick de pengar som landet absolut behövde. Till och med de som inte ville ställa upp alls inordnade sig i beslutet genom att inte aktivera sin vetorätt. Jag säger inte att det här är perfekt; det kanske inte ens är bra. Detta var dock det bästa som gick att uppnå just då.

Utrikesnämnden träffas mycket regelbundet och fortsätter att träffas regelbundet så fort det händer saker som kräver svenska ställningstaganden som är av annat slag än det helt självklara att just nu stå bakom Danmark i allt landet gör; just detta kräver inget sammanträde i Utrikesnämnden. Vi har mycket tät kontakt i Utrikesnämnden just för att se till att alla har ofiltrerad information om saker och ting som ibland kan leda till ganska svåra svenska ställningstaganden i andra forum.

Det fördes ingen djupare diskussion om demokratifrågorna. Jag vill dock säga något om avsiktlig desinformation som sprids med plattformars goda minne i syfte att missleda. I Sverige har vi till exempel sett desinformation om socialtjänstens arbete med muslimska barn. Detta är ett uppenbart exempel på fullkomligt oacceptabel spridning av rena lögner och direkt farligt för både barn och socialsekreterare.

Det finns också illegitim utländsk påverkan. Det är inte otillåtet att öppet och ärligt uttrycka vad vi tycker är olämpliga åsikter om ett annat lands interna förhållanden. Vi brukar dock säga att vi inte lägger oss i andra länders inrikespolitiska val, och jag tycker att det är en klok tradition. Andra länder gör tvärtom, vilket är fullt lagligt både i Sverige och i många andra länder.

Det är en annan sak att göra det som Ryssland försökte att göra mot Moldavien och Rumänien, och som andra krafter också kan försöka göra, nämligen att dolt och infiltrerat påverka ett annat lands demokratiska funktionalitet.

Det är utan tvekan så att olika EU-länder har olika uppfattningar om hur hårt man ska reglera olika marknader. Vi är bekymrade över att en del plattformar, av vilka Tiktok har varit den mest uppmärksammade, blivit en tummelplats för väldigt snedvridande information, inte minst på vissa språkområden. Det finns goda skäl att kräva att plattformar respekterar ett antal grundläggande spelregler, men olika länder har olika uppfattningar när det gäller graden av yttrandefrihet – det råder ingen tvekan om det.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Med det börjar vi ta oss mot avrundningen av detta sammanträde. Vi tackar statsministern och hans medarbetare för deltagandet och informationen. Det finns inga övriga frågor i dag.

Behagade nämndens ledamöter åtskiljas? Svaret är ja.

Innehållsförteckning

§ 1 Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S)	4
Anf. 5 MARTIN KINNUNEN (SD)	5
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 7 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	6
Anf. 8 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	8
Anf. 9 MAGNUS BERNTSSON (KD).....	9
Anf. 10 ELIN NILSSON (L).....	10
Anf. 11 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	10
Anf. 12 MATILDA ERNKRANS (S)	12
Anf. 13 LEONID YURKOVSKIY (SD).....	13
Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	13
Anf. 15 ORDFÖRANDEN.....	15